

Izhaja vsaki četrtek ob 3. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 150. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 5 kron.

Rokopise sprejema »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Vetrinih števil 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 16.

Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Silvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1, v Semeniški ul. 12, v prodajalni »Kat. tiskov. društva« Semeniška 10, v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdievem tekalšču nasproti mestnem vrtu, po 8 v. Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v, dvakrat 12 v, trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XX. letnik.

V Gorici, 28. novembra 1912.

48. številka.

Shod v Kobaridu.

Minulo nedeljo ob 2. uri popoldne se je vršil shod v Kobaridu, katerega je sklicalo tamošnje »Katoliško politično in gospodarsko društvo za kobarški okraj«. Shod se je vršil v prostorih gostilne »Pri Šribarju«. Kmalu po blagoslovu so se začeli ljudje zbirati v prostorih namenjenih za shod, in ni minulo četrt ure, ko so bili ti prostori do zadnjega kotička napolnjeni. Možje veljaki iz celega kobarškega okraja so bili zbrani in sicer iz Kobarida, z Idrskega, iz Breginje, z Libušenj, z Vrsna, s Trnovoga, iz Sedla, od Robiča, z Livka itd. Navzočih je bilo več gg. duhovnikov, županov in občinskih zastopnikov. Število navzočih mož se je cenilo na 300, a mnogi so morali tudi oditi, ker niso mogli dobiti prostora.

Otvoritev shoda in volitev predsednika.

Shod je otvoril predsednik »Katoliškega političnega in gospodarskega društva za kobarški okraj« deželni poslanec g. A. Manfreda z Iderskega. Zahvalil je zborovalce za obilno udeležbo ter predlagal za predsednika shoda libušenjskega kurata preč. g. Ivana Lehenca, ki je bil tudi soglasno in s pritrjevanjem izvoljen.

Gosp. predsednik se je zahvalil zborovalcem za podeljeno mu čast, na kar je predstavil navzočim državnega in deželnega poslanca ter načelnika »Slovenske Ljudske Stranke« na Goriškem veleč. gosp. dr. Antona Gregorčiča, ki je prišel med nas, da nam bo poročal o političnem položaju v domači deželi, v državi in o splošnem političnem položaju tudi zunaj naše države. Nadalje je predstavil deželnega poslanca g. A. Manfreda, ki zastopa tolimski okraj od zadnjih volitev v deželni zbor.

Na to je izjavil, da podeli vsakomur besedo, kdor se zanjo oglasi. Prosil je pa zborovalce, naj zborovanja ne motijo, ker z mirno in stvarno razpravo se bomo bolj sporazumeli, kakor pa s kričanjem. — Na to je podelil besedo deželnemu poslancu g. Manfredi.

Poročilo deželnega poslanca Manfreda.

Gosp. poslanec je rekel: Namen današnjega shoda je, da se naše »Katoliško politično in gospodarsko društvo« okrepi, poživlji, kar se mora zgoditi, ker živahno in delavno politično društvo je lahko velike važnosti za politični in gospodarski razvoj okraja.

V Iderskem imamo drevesnico, ki ima za člane sadno drevje na razpolago. Drevesnica je dobila 300 K deželne podpore; obljubljenih nam je še 200 K. A pokazati moramo več zanimanja za to občekoristno napravo. Mnogi še celo ne vedo, da sploh obstoji na Iderskem drevesnica.

Deželne podpore od strani deželnega zbora so se delile kolikor je bilo mo-

goče, pravično in nepristransko, pa naj rečejo naši nasprotniki, kar hočejo. Deželni zbor je obnovil več zapadlih podpor tako za slovensko, kakor tudi za italijansko stran dežele.

Deželni zbor je v svojem zadnjem zasedanju sprejel za nas velevažen zakon za varstvo planin. Na planinah je mnogo kamenja, meje itd., tako da rase malo ali nič sena. To bo treba očistiti. In ravno ta namen ima ta zakon. A tudi napajališča se bodo gradila na planinah itd. (Odobranje.)

Posredovalni uradi so jako potrebni v naši deželi. Zato je deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju sprejel zakon o posredovalnih uradih. Namen teh posredovalnih uradov je, da se bodo mali spori, ki nastanejo med občanarji, poravnali lepo doma in ne bo treba ne odvetnika, ne sodnika. Županstvo izvoli tri može, in ta komisija bo reševala in razsojala te prepire. In te razsodbe bodo veljavne tudi pred sodnijo. Tako se bo ljudstvo odvrčalo od dragih odvetniških pisaren. (Odobranje.)

Zakon za varstvo poljske lastnine je bil tudi jako potreben v naši deželi. Zato je tak zakon sprejel naš deželni zbor v zadnjem zasedanju. Po novem zakonu bodo nekaki poljski čuvaji tudi orožniki, ki bodo poleg navadnih poljskih čuvajev opravljali to službo, in ki bodo skrbeli za to, da bodo razni poljski tatovi tudi kaznovani. (Odobranje.)

Nadalje je deželni zbor sprejel zakon o zložbi zemljišč in o varstvu koristnih ptičev, ki sta oba jako koristna.

Najvažnejši zakon pa, katerega je sklenil naš deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju, je pač zakon o uravnavi Soče in njenih pritokov.

V dobi 15 let se mora uravnati Soča in vsi njeni pritoki in hudourniki, ki delajo zlasti v našem okraju veliko škodo. 11 milijonov kron bo stala ta uravnava. Od teh dá država nad 9 milijonov, dežela pa nekaj manj kakor 2 milijona kron. Uravnal se bo tudi naš Drganjšček, ki nam dela tako škodo.

Zadnje zasedanje deželnega zbora je bilo eno najbolj plodonosnih zasedanj v zadnjih letih. Mnogo se je napravilo. Da pa se je na naši strani vse tako lepo izvršilo, se moramo zahvaliti v prvi vrsti našemu neumorno delujočemu, tučaj navzočemu voditelju, državnemu in deželnemu poslancu veleč. g. dr. Antonu Gregorčiču. (Navdušeni živio-klici.)

Varujmo se gnjilega liberalizma in brezverskega svobodomiselstva in pod zastavo »Slovenske Ljudske Stranke« korakajmo složno naprej. (Živio-klici.)

Predsednik se je zahvalil poslancu Manfredi za poročilo ter dal na to besedo veleč. g. dr. Antonu Gregorčiču, ki je uvodoma govoril

o dogodkih na Balkanu.

Rekel je: Bil sem že večkrat med vami ter vam poročal o dogodkih —

političnih in gospodarskih — ki se vrše v naši državi, o delovanju državnega zbora, o dogodkih v naši deželi. A danes so na dnevnem redu veliko važnejša vprašanja, okoli katerih se sučejo politiki skoraj vseh evropskih držav. In ta vprašanja so sedanji dogodki na Balkanu.

Na Balkanu trpe kristjani in naši bratje Slovani že stoletja pod krutim turškim jarmom. Trpeli so do zadnjih časov. Od »belega cesarja«, namreč od naše države so pričakovali pomoči skozi stoletja. Prosili so pri vseh evropskih državah, naj se jih usmilijo in naj preženejo krutega Turka iz Evrope, z Balkana v Azijo. A vse zaman. Pomoči niso našli.

Turčija izgleda in je izgledala še pred vojsko kakor bolan mož, ki bi se dal kmalu končati. A velevlasti se niso mogle sporazumeti med seboj, kako bi razdelile dedščino po umrlem bolnem možu, po Turku. Zato so ga pustile, da je dalje živel, obenem pa tlačil in moral kristjane na Balkanu, požigal njih domove in jih na vse mogoče načine trpinčil. Grešno življenje Turčije je bilo za balkanske Slovane, kristjane, neznosno.

Male države se niso upale vsaka zase nastopiti proti velikemu Turku. V zadnjem času pa so se združile in kakor en mož skupaj udarile na Turka. — Tukaj se je uresničila ona pripoved o Svatopluku, ki je učil v dejanju svoje sinove, da v sveženj zvezanih palic ne morejo zlomiti, pač pa razlomijo razvezane eno za drugo. Vidite, je rekel kralj svojim sinovom, tako se bo godilo z vami ako ne boste složni. Če pa ste združeni, vas ne bo mogel sovražnik premagati. — Tako je s balkanskimi državami. Ako bi samo ena nastopila, bi jo Turku kmalu končal. Ker pa so štiri združene nastopile, so one porazile Turka. Grozni boji so se vršili, in vsled sijajnih zmag na krščanski strani smo pričakovali, da bo vojne kmalu konec. Ali zadnji čas so postali Turki bolj pogumni in diplomati pod pretvezo, da hočejo mir, pripravljajo evropsko vojsko.

Albanija in Avstrija.

Niso brez pomena dogodki na Balkanu za Avstrijo, marveč pripravljajo naši državi težek položaj. Naši državniki so prišli do prepričanja, da Srbom se ne sme prepustiti Albanija in da Srbi ne smejo zasesti pristanišča ob Jadranskem morju, kajti ako bi zasedli Srbi pristanišča ob Adriji, bi se nam eventualno zaprla pot iz jadranskega v srednje morje in bi trpela naša trgovina, ker ne bi imela izvoza v daljni svet. Nakrat je nastal med Srbijo in Avstrijo resen spor. Srbija noče odnehati, Avstrija tudi ne. Kaj pride iz tega, ne vemo; le to vemo, da javno mnenje v naših južnih deželah ne vidi v jadranskih pristaniščih, ako pridejo v srbske roke, tistih strahov, katere vidi naša diplomacija.

Ako bi šlo samo za spor med Srbijo in Avstrijo, bi se dalo mogoče to nasprotje kmalu poravnati, a zdi se, da za Srbijo tiči mogočna Rusija, ki štiti balkanske države v boju proti Turku in proti — Avstriji in da na njen pritisek so se Srbi tako močno zagrizli v jadransko pristanišče. Kaj se iz tega razvije, nihče ne ve. — Upajmo, da do prelivanja krvi ne pride in da se duhovi pomirijo.

Državni zbor.

Državni zbor je sestavljen po novem volilnem redu. Volilna pravica se je razširila vsestransko. V tem oziru je bila volilna reforma dobra. A imela je tudi slabe posledice. Število poslancev se je pomnožilo. S tem pa je nastal v državnem zboru še večji šunder in gre vsako delo le s težavo naprej. Razni odseki so številnejši kakor poprej in čim več članov šteje odsek, toliko bolj težavno se spravi kakšna stvar naprej.

V državnem zboru dela vsaka stranka zase; malokdo ima pred očmi splošne, državne koristi. Poslanci različnih strank so bili svojčas bolj idealni, a danes gledajo v prvi vrsti na strankino korist. Ali dobijo kaj manjši narodi ali nič, je velikim strankam čisto vseeno; to jih nič ne briga; celo veseli so, če živijo in se šopirijo na stroške malih.

Slovinci smo v državnem zboru v malem številu zastopani. Z nami so sedaj združeni poslanci stranke prave iz Dalmacije. Ustvarili smo s Hrvati zvezo. Saj naše politične težnje so enake hrvaškimi. Kaj pomaga vse to, ko so mogočne stranke proti nam, in sicer brez ozira na politično ali narodno prepričanje. V takem položaju treba pač mnogo poguma in previdnosti.

Naš državni proračun se ne more rešiti o pravem času vsled vednih preprirov. Tako tudi letos. Reši se le začasni proračun za šest mesecev ali tudi za celo leto.

Ko so se vršile prvič volitve po novem volilnem redu v državni zbor, se je mnogo govorilo o socialnem zavarovanju. Razpravljalo se je to vprašanje tudi v odseku. A predno se je to razpravljanje končalo, je bil državni zbor razpuščen. In tako gre ta reč dalje, iz državne zbornice gre v odsek, iz odseka v pododsek, iz pododseka spet v odsek in tako dalje. Spočetka je vlada obljubila za socialno zavarovanje 90 milijonov kron na leto; a danes bi se najbrže pomišljala ker jih nima.

Nekaj dobrega nam je pa vendarle prinesel sedanji državni zbor, namreč novi vojaški zakon, ki določuje 2-letno vojaško službo za vojake pešce. To je dobro. Le mornarica, podčastniki in vojaki, ki služijo pri konjih ali topničarjih, bodo morali še nadalje služiti po 4, oziroma 3 leta. Tudi razne olajšave pri naborih in uvrstitvi vojakov se bodo upoštevale.

Vojaško-kazenski pravni red se je tudi preustrojil. Odpravilo se je zastarelo kazensko postopanje. Po novi postavi bo smel imeti vojak obtoženec zagovornika. Razprave se bodo vršile javno.

Kar teži državo in vse dežele, to so slabe finančne razmere. Država potrebuje nove virov dohodkov, nove davke. Tudi sedaj se stavijo razni predlogi, a nihče se noče tega dela resno lotiti. Govori se, naj se upelje monopol na užgalice, naj se poveča davščina na pivo, na žganje in drugo. — Sicer pa, kadar se uredé državne, se bodo morale urediti tudi deželne finance.

Deželne finance.

Deželne finance so povsod slabe izvzemši na Nižjeavstrijskem, kjer pa je Dunaj in bogata industrija. Na Češkem imajo grozovit primanjkljaj in ne morejo ne naprej ne nazaj. Dela, katera je začela graditi češka dežela, so morali ustaviti. Učiteljem se trgajo pri plačah najraznovrstnejše doklade. Deželne finance so slabe tudi na Štajerskem, na Koroškem, na Moravskem itd. Na Kranjskem je najela dežela 10 milijonsko posojilo, da pomore kmetijstvu.

Tudi na Goriškem niso deželne finance dobre. Deželne potrebščine so močno narasle. Nekaj let smo vse deželne potrebščine pokrivali z rednimi dohodki, posebno s pobiranjem užitnine v lastni režiji. Sedaj pa, to ne zadošča več, kajti redni dohodki komaj zadoščujejo za pokritje rednih deželnih stroškov. Naša dežela je zgradila deželno umobolnico, ki je mnogo stala in še stane, ustanovila je razne kmetijstvu koristne deželne zavode. To vse stane. — Deželni dohodki pa so skoraj vedno enaki.

Temu pa je vzrok to, ker pobere deželam skoraj vse dohodke država. — Smetano pobere država, deželam pa ostane le redko mleko. To ne gre! Država mora deželam pomagati. Kakor se bodo uravnale državne finance, se bodo morale uravnati tudi deželne. (Odobrovanje.)

Planine.

Gosp. poslanec Manfreda je povedal, da smo v deželnem zboru sprejeli tudi zakon v varstvo planin. Ta zakon bo za naše planine velike važnosti. Seveda se bo treba držati pravil kakor v društvih. Ko stopi ta zakon v veljavo, se bodo mnoge naše planine prevstrojile. Sedaj je po planinah mnogo kamenja, trnje raste, in na mnogih planinah je malo ali slabe paše. Po novem zakonu pa bodete dežela in država skrbeli, da se planine očistijo, napravijo na njih vodnjaki ali vodovodi, hlevi, poti itd. Seveda se bodo morale dotične občine oglasiti. Država in dežela sta prišli do prepričanja, da če se ljudstvu dobro godi, se dobro godi tudi državi in deželi. (Veliko odobrovanje.)

Ceste.

Deželni zbor podpira po svoji moči tudi gradbo in popravo potrebnih cest. V naši deželi se je za ceste že marsikaj storilo. V nekaterih krajih gre stvar hitro izpod rok, v drugih počasnejše. Če cesta služi vojaškemu namenom, gre stvar jako hitro, drugače pa ne tako. To pričajo ceste ob državni meji in drugod. Ko mislite na gradbo kake nove ceste, potrkajte najprej pri vojaških krogih in skušajte jih pridobiti za svoje namene. Če oni spoznajo, da bi bila zgradba njim koristna, bodite brez skrbi, cesta se bo gotovo gradila. Trkati in prositi je treba tudi drugod. Trkati in trkati je treba. Nadležnim je treba biti. (Odobrovanje.) S samim mrmranjem po gostilnah in s čepenjem doma se pa nikamor ne pride.

Že 30 let se misli na gradbo ceste iz Bovca do Soče in od Soče do Trente, a do izvršitve drugega dela ni še prišlo. Začasa ministerskega predsednika barona Becka se je sklenila pomožna

akcija za našo deželo. V to pomožno akcijo se je sprejela tudi zgradba ceste iz Soče v Trento. Ondašnje siromašno ljudstvo je hotelo to cesto spraviti na prva mesta, a v Trstu so to odklonili. Kajpada, Trenta začenja z začetno črko T, zato pride na vrsto šele l. 1920. Siromašnost in potreba ljudstva se ni jemala v poštev.

Imamo druge ceste, ki so se zgradile ali pa se grade. Tako cesta od Sv. Lucije do vrh Vrat pri Čepovanu. V enem letu se je zgradila brez deželne podpore. Govorilo se je že pred 20 leti o cesti iz Kanala skoz Avče do Sv. Lucije in naprej do Tolmina, Kamna in kobarškega mosta pri Ladrih. Ker je ta cesta zgrajena samo do Avč, ne pa tudi do Sv. Lucije, zato se najbrže ne popravlja do Tolmina, Kamna in naprej. Zato se ne gradi most čez Sočo na Kamnem, čeravno nima cesta z mostom nič opraviti. Vse je bilo že davno sklenjeno, načrti narejeni in potrjeni. Vlada in dežela ste bili v tem popolnoma edini, da je most potreben. Potrošek je proračunjen na 450.000 K; a vlada stavi v vsakoletni državni proračun le po 25.000 K za gradbo tega mosta. To je premalo. V Zagraju, kjer se gradi most čez Sočo, bo stal ta 750.000 K. V treh letnih obrokih je bila cela ta velika svota pokrita in most se gradi. Vlada ima premalo dobre volje za Kamno, ker vojaštvo ne pritiska. A most je potreben za ljudstvo, in sicer neobhodno potreben, če tudi vojaki izhajajo brez njega. Blaginja, zdravje in gospodarski oziri ljudstva zahtevajo ta most.

Ko se je delal načrt za železnico od Sv. Lucije do Kobarida, so namenili inženjerji most za železnico prav na tistem mestu, kjer bi se imel graditi pri Kamnem most za cesto. Nastal je nekak razpor med železniško upravo in med upravo državnih cest. Po dolgem prerekanju so izrekli, da ne gre, da bi se napravil eden most, ki bi služil vozovom in pa železnici. — Sedaj pa je nastalo vprašanje, kdo naj se umakne, ali železniška ali pa cestna uprava. In ta spor še danes ni rešen. To je tudi med drugim vzrok, da se most na Kamnem še ni začel graditi. Gledé državnega prispevka je upati, da se ustreže ljudski želji in potrebi. Trkati in trkati bo treba. (Odobrovanje.)

Železnice.

Železnica od Sv. Lucije do Kobarida (in še dalje do Bovca — klici) se sicer še ne gradi, a stvar ne stoji slabo. Vlada ni prinesla že tri leta nobenega načrta za lokalne železnice v državni zbor. Ko jih prinese, jih bo cel koš, ker vsaka stranka zahteva svoje železnice. Zato se vlada obotavlja z njimi na dan. Obečanj imamo od vlade obilno, a dejanj, ne vidimo še. — Tudi zgradba drugih železnic je skoraj zagotovljena, tako n. pr. one od Sv. Lucije do Idrije in Škofje Loke in drugih.

Vodovodi.

Vlada in dežela podpirata radi zgradbo vodovodov. Pri tem se godi enako, kakor pri zgradbi cest, železnic itd. Če se vojaška oblast izreče za kako podjetje, je kmalu napravljeno. Tako je sedaj n. pr. na Krasu. Namerava se preskrbeti celi Kras z dobro pitno vodo. Pa tudi oziri na živino in ljudstvo nagibajo državo in deželo, da radi po svoji moči pospešujeta taka podjetja. To pa daje zopet ljudstvu pogum in veselje, da napne vse svoje moči, da priskrbi sebi in živini zadostne zdrave vode.

Poslanci se bomo trudili, kakor dosedaj, tudi naprej za svoje volilce in jim skušali pridobiti podporo, kolikor bo v naših močeh. (Odobrovanje.)

Kaj bo z deželnim zborom?

Nato je g. govornik pojasnil navzočim razmere v goriškem deželnem zboru in nastopanje raznih strank. Razložil je, kako so hoteli pred štirimi leti

združeni nasprotniki, slovenski in laški, iztisniti našo stranko iz deželnega odbora; a so se naši poslanci temu z vso silo uprli in so obstruirali. Prišel je razpust deželnega zbora in pri novih volitvah se nam je posrečilo dobiti 9 mandatorov, slovenski nasprotniki pa so prišli v deželni zbor s petimi poslanci. — Med temi petimi nasprotniki je bil tudi mož, o katerem smo sodili, da z njim je vsako mirno skupno delo izključeno. Zato pa njegova izvolitev ni bila potrjena, dasi je bila pravilna, kakor se je bilo že prej zgodilo enemu naših mož, ne da bi se bila visoka vlada radi tega količkaj ganila.

Sedaj pa je nastal ogenj v strehi. Vlada je zaključila deželni zbor 8. okt. 1910 ter zabranila mu vsaktero nadaljnjo delovanje do meseca januarja 1912, ko je bil zopet sklican. Kakor v januarju in februarju leta 1910, tako je deželni zbor, oziroma njegova večina, tudi v januariju in februariju leta 1912 prav pridno deloval, sklepal postave, delil podpore ter vršil svojo važno nalogo v gospodarskem življenju goriške grofije. Pri zadnjem zasedanju se slovenski naprednjaki niso udeleževali sej, italijanska manjšina je pa celo odložila svoje mandate.

In kaj bo sedaj? Italijanska manjšina zahteva, naj se deželni zbor razpusti, večina pa, ki je sklepčna brez manjšine, je proti razpustitvi. Italijanska manjšina pravi, da če vlada razpiše dopolnilne volitve, se teh ne udeleži. Če vlada skliče deželni zbor, pa ne smejo v zbornico. Torej kaj bo? Vlada želi, da bi odstopivši italijanski poslanci prišli spet v deželni zbor, a ti so izjavili, da se dopolnilnih volitev ne udeleže; za razpust deželnega zbora pa ni pravega vzroka! Kaj tedaj?

Zdi se, da bo sklican deželni zbor ob koncu leta. Ali bo ostal dolgo ali le malo časa skupaj, se ne ve. Če bo deželni zbor deloval, bomo poslanci S. I. S. kakor doslej stali na delu za svoje volilce.

S tem sem s svojim poročilom na koncu. (Živio klici in odobrovanje.)

(Konec prih.)

Slovani in cel svet.

Ti, ki si ustvaril
nas kot listja, trave,
pol sveta podaril
sinom majke Slave,
čuj nas, večni Bog!

S. Jenko.

Ako beremo sedaj nemško, italijansko, in mažarsko časopisje, vidimo, da je vse proti Slovanom. Zdi se, kakor da bi bil cel svet razdeljen v dva tabora, v enem Slovani, v drugem inozemci. Inozemci se s strahom spogledujejo, ko spoznajo še-le sedaj, da je Bog pol sveta podaril sinom majke Slave.

Brez dvojbe ima božja previdnost se slovanskimi narodi posebne namene. Slovanstvo stopa na dan z mladeniško silo, polno navdušenja in življenja.

V tem važnem položaju morajo Slovani dobro paziti, kaj delajo. Da jim je ves drugi svet nasproten, je dobro znamenje, ki kaže, da korakajo sedaj po pravi poti. Evropa je vsa zastrupljena po brezverstvu, liberalizmu in svobodomiselstvu. Ta gnili liberalni in svobodomiselni svet bo ozdravel po zdravih in krepkih Slovanih, ako se ti sami ne ostrupijo in okužijo v dotiki z inorodci. Že sedaj je dobil Turek, ki je bil za Evropo največja nadloga, po Slovanih smrten udarec in nezmisljena diplomacija gnile Evrope je doživela radikalno operacijo.

Prvo važnost pri Slovanih ima versko vprašanje. Ako se slovansko ljudstvo ohrani udano Kristusovemu nauku, ostalo bo tudi zdravo, krepko, pogumno, pošteno, navdušeno, polno življenja in nepremagljive moči.

V tem slučaju ne zadrži slovanstva nobena sila, da ne bi dobilo v Evropi in Aziji odločujoče besede.

Zato pa je najsvetejša naloga vseh merodajnih činiteljev, da ohranijo v slovanskem ljudstvu sv. vero, da ohranijo v njem zmisel za resnico in pravico. In za sv. ideale, ki dvigajo ne-le posameznike, ampak tudi narode. Kdor deluje med Slovani za te ideale in se bori proti liberalizmu in svobodomiselstvu, deluje v najboljšem pomenu za moč in čast slovanstva. Ginljivo je čitati, s kakim ognjem so šli sedaj balkanski Slovani v boj proti Turku za svobodo zlato in krst častni. Ta sv. ogenj nam priča, kako zdravi so ti slovanski narodi, nam daje pa tudi trdno upanje, da se bomo Slovani tudi v verskem oziru sporazumeli.

Naša slovenska čustva pa ne smejo postati nasprotna avstrijski misli, za katero so naši očetje toliko žrtvovali. Slovani, živeči v Avstriji, imajo v okvirju Habsburške monarhije svojo veliko bodočnost. Tega ne smemo nikdar pozabiti in to morajo upoštevati tudi Slovani, ki so zunaj naše monarhije. Vsako oslabljenje Avstrije bi pomenjalo narodno smrt zlasti Slovencev. Italijanski regimenti že čakajo za Krminom, kedaj jim bo dovoljeno zasesti našo slovensko zemljo. Isto velja tudi o nemških regimentih na severju. Zato pa moramo svoje delovanje tako urediti, da bo ob enem v korist našemu narodu in državi. Kdor dela za Avstrijo, dela tudi za avstrijsko slovanstvo in nasprotno. Avstrija je že do sedaj kljub vsej nemški in mažarski diplomaciji po večini slovanska država in bo v bodočnosti vedno bolj. Probujenega slovanstva ne bo nobena sila zadržala ali uničila. Kljub vsem zaprekam bo slovanstvo prišlo v Avstriji do moči. Bodočnost slovanstva je torej tudi v Avstriji in bodočnost Avstrije je v slovanstvu.

Hranilnice in vojska.

Pred štirimi leti in letos zopet lahko opazujemo kako se boje taki, ki imajo kako hranilno vlogo v posojilnicah — češ, sedaj ni več varno, če pride vojska, nam lahko vse pobere — in hitijo dvigati svoje hranilne vloge — v lastno škodo.

Marsikedo meni, da je vojska tako, kakor bi par sto tisoč rokovnjačev se vzdignilo in pobralo vse, kar jim pride pod roke med potjo. Ni tako. Tudi za slučaj vojske veljajo postave, katere pripoznajo v se države in prva teh postav je: »Privatno posestvo je nedotakljivo«. Da, če morejo ugrabiti topove, puške, streljivo, hrano, namenjeno za vojake, trdnjave, vojašnice in vojskino blagajno, se ve da poberejo in še, kako radi, a to je država in a lastnina, kar je pa zasebno tega, ali onega, to mora spoštovati tudi ob času vojske in prijatelj in sovražnik. Tatvina in rop je prepovedan in se kaznuje ne le v miru, temuč ob času vojske tudi in navadno še hujše.

Ako ima kedo denar doma, mu pa lahko tatovi ukradejo in tatovi ne gredo v »penzijo« za časa vojske, taki ljudje nimajo nikoli počitnic, kjer vedo, da se kaj dobi, tja gredo iskat. Doma pa nima gotovo nihče tako varne shrambe, kakor jih imajo hranilnice. Če ti kedo knjižico ukrade, naznani takoj hranilnici in naroči, naj denarja na tvojo knjižico nikomur ne izplačajo, in če pride kedo s tvojo knjižico — pa ga imajo ptiča in ga dajo zapreti v gajbico — pojdi ga pa iskat, če ti je denar, gotovino odnesel! Mnogo varnejše je, če imaš doma hranilno knjižico, kakor pa denar.

Škodo ima oni, ki bi zahteval svojo vlogo nazaj — vsaj obresti onega celoga mesca zgubi, ker plačujejo posojilnice obresti le za cele mesce. Ako bi tu-

di koj drugi dan denar zopet naložil, obresti za tisti mesec ne bo! Hranilnici pa lahko napraviš sitnosti, ker tam pač nimajo v blagajni vsega denarja. Tam bi nič obresti ne prinašal, zato morajo hranilnice denar kje drugje naložiti, da prinaša obresti, in — ako bi zahtevali vsi vložniki svoj denar nazaj, bi morala tudi posojilnica zahtevati vsa svojja posojila nazaj — in, ker bi dolžniki ne mogli takoj plačati, koliko posestev bi prišlo na dražbo — brez potrebe — le zaradi nevednosti in nespameti onih, ki so zahtevali svoje vloge nazaj.

In, denimo, da bi ob času vojske kaki neredi nastali in bi pridri v hišo malopridneži v navadni obleki, ali pa v vojaški suknji, kam se bo obrnil gospodar za pomoč — kam se bo pritožil? Morda ni nobene oblastnije daleč okoli — posojilnice bodo pa že vedele, kam se obrniti, ako bi bila potreba, posile bodo celo za vojaško stražo, ki se jim ne bo odrekla — sicer pa tega navadno niti treba ni.

Ako imaš kaj denarja v hranilnici, le Boga zahvali, knjižico lepo skrbno hrani in število knjižice še kam drugam zapiši, da bi jo znal naznaniti posojilnici, če bi ti kedo knjižico ukradel, ali, ako bi

jo kako drugače zgubil — tam bodo potem knjižico »preklicali« in ti dobiš potem drugo. Denarja pa ne vzdiguje, razum, če ga res rabiš. Je že bolj varen, ako je v hranilnici, kakor, če ga imaš doma, ali tudi, ako bi ga kam zakopal.

Da, celo, ako bi vsled kake vojske pod »drugega cesarja« prišli, še bi posojilnice nič ne zgubile, saj imajo **knjižene** svoje tirjatve in dolžniki posojilnice bi morali tudi potem enako plačevati in obresti in dolgove, kakor sedaj — sveta in posestev pa tudi vojska ne more snesti — naj bo le vsak brez skrbi! Nevarno bi bilo samo v onih posojilnicah, ki bi posejevale velikim, svetovnim trgovcem, ali velikim tovarnam, ker je ob času vojske veletrgovina ovirana in bi kak tak trgovec, ali tovarnar ne mogel svojega blaga prodajati in bi prišel v stiske, morda šel celo pod zlo — ali mi, Slovenci nimamo takih hranilnic — zlasti kmetske posojilnice, kjer so za hranilne vloge vsi udje porok s celim svojim premoženjem, so za vlagatelje tako varne, da že lahko spe brez vse skrbi.

Toliko se nam je zdelo potrebno pojasniti, da ne bo brezpotrebna strahu.

Vojna na Balkanu.

Črni gorci.

Obleganje Skadra.

Iz Rieke se poroča, da se pripravljajo Skadrinam odločiti se proti Skadru. Listu »N. Fr. Pr.« se poroča iz Kotora: Poveljnik Skadra ima na razpolago 26.000 dobro izvežbanih vojakov. Mesto ima življenskih potrebščin za tri mesece. Utrdbe pri Tarabošu se nahajajo v dobrem stanu. Zmanjkuje le drvi. Mraz je hud. V Skadru so našli več topovskih krogelj, ki niso eksplodirale. Črnogorci so te dobili od Italije, a so stare in za vojsko neuporabne.

Črnogorski »Rdeči križ«.

Od vseh strani se je prispevalo in se še prispeva za črnogorski »Rdeči križ«. Doslej je dobil črnogorski »Rdeči križ« 189.000 K. Svota se zdi velika, a izdatki so tudi veliki, ker mora »Rdeči križ« skrbeti ne le za črnogorske ranjence, marveč tudi za turške, katerih je mnogo.

Srbi.

Zavzetje Bitolja.

Zadnjič smo poročali, da je padel Bitolj v srbske roke ter da je kapituliralo 50.000 Turkov. »N. F. Pr.« je dobila obvestilo, da Bitolj še ni padel. Toda današnji listi poročajo, da je Bitolj v srbske roke. Vest, da se je udalo 50.000 Turkov je bila prerana. Turška armada se namreč ni udala, marveč se je umaknila v begu v gore. Iz Beograda se poroča, da so nekateri turški generali kar zapustili svoje čete ter sami zbežali. Glavni poveljnik Turkov, Zeki paša, se je baže ustrelil, drugi pa pravijo, da je ušel preoblečen.

Kaj je z Dračem?

»Südslavische Korr.« javlja, da se ma v kratkem času izvršiti zavzetje Drača. Iz Beograda pa se poroča, da je Drač že zavzet. Na vsak način je treba počakati na oficijelna poročila. — Zagotavlja se, da so pred Dračem tri turške križarke, ki bodo Drač obstreljevale, ako bi se mesto Srbom preveč upiralo.

Podrobnosti o pohodu Srbov v Leš.

Poveljnik srbske divizije, ki je iz Bjakovice skupno z 2000 Črnogorcov pod Vukotičem prodril do Leša, je opisal strahovita pota skozi Malisijo. Sneg je bil ponekod pol drugi meter visok, hujšniki so ogrožali steze, skale so bile

z ledom pokrite, več vojakov, ki niso mogli prenašati mraza in gladu, se je vrnilo, večji del pa je prenesel vse muke, samo da vidi morje. Blizu Muete pri vasi Čafagurki, kjer se cesta odcepi na eno stran v Skader, na drugo v Leš, je Srbe napadlo 2000 Turkov in Arnavtov, ki so prestopili Drin na brodovih. Razvila se je enourna bitka, v kateri je srbska gorska artiljerija popolnoma porazila Turke, ki so začeli bežati. Begunci pa so utonili v Drinu.

Kralj Peter v Beogradu.

V soboto ob 11. uri predp. je dospel kralj Peter v Beograd. Ljudstvo je tvorilo spalir do konaka. Zvečer je bilo mesto razsvetljeno in priredila se je bakljada.

Bolgari.

Bolgarska poročila.

Iz Sofije se poroča, da imajo Turki namen zavlačevati pogajanja. Toda Bolgari tega ne dopuste in zahtevajo skorajšnjo odločitev.

Boji pri Čataldži se nadaljujejo.

V pondeljek so se začela v neki vasi pri Čataldži pogajanja med Turki in Bolgari, ki imajo pooblastila od drugih držav balkanske zveze. O teh pogajanjih se nič ne ve, kako se razvijajo. — Iz Beograda se poroča, da se boji pri Čataldži nadaljujejo. Bolgarom se je pridružilo 50.000 Srbov.

Bolgarija zbira nove moči, da izvrši odločilen udarec.

Iz Sofije se poroča, da je Bolgarija poklicala pod orožje rekrute za l. 1914, ki naj se uvrstijo 3. decembra.

Bolgarske torpedovke v Črnem morju.

Bolgarske torpedovke so zagledale pri Varni rumunske parnike, ki so pluli proti Carigradu. Ko so ti parniki videli, da so jih Bolgari zagledali, so se vrnili. Baže so imeli vojni kontrabant.

Boji pri Odrinu.

V nedeljo so poskušali turški oddelki napraviti izpad proti jugu. Namen se jim je ponesrečil in morali so se nazaj umakniti. Pri tem so imeli precejšnje izgube. Bolgari so pri tem napredovali in se približali mestu še za 1 km.

Iz Beograda se poroča, da pripovedujejo ranjeni srbski častniki, ki so bili okolo Odrina, da vsaki dan dezertirajo iz Odrina krščanski vojaki, ki pravijo, da vlada v mestu veliko pomanjkanje

živeža ter da razsaja med vojaštvom in prebivalstvom kuga, tako da se bo mesto težko držalo še en teden.

Turška križarka poškodovana.

Dne 21. t. m. so bolgarske torpedovke s torpedi napadle turško križarko »Hamidie«, ki je operirala pri Derkosu v Črnem morju. Dva torpeda sta zadela ladjo na sprednjem delu ter jo poškodovala. Ladija se je baže umaknila v Bospor. Druge vesti pravijo, da se je ladija potopila. — »N. Fr. Pr.« ima sledeče poročilo iz Sofije: V visokih vojaških krogih ni nič znano, da bi se bila turška križarka »Hamidie« potopila. — Znano je le, da sta od štirih lanciranih torpedov dva zadela cilj in da se je pozneje razvil med bolgarskimi in turškimi torpedovkami boj, ki je ostal neodločen. Samo en bolgarski mornar je bil ranjen. Turška poročila pravijo, da so turške ladije potopile dve bolgarski torpedovki. Bolgarska agencija pa javlja, da so te vesti brez podlage. Pač pa ste dve bolgarski torpedovki lahko oškodovani.

Pismo slovenske usmiljenke na bojišču.

»Slov.« priobčuje to-le pismo slovenske usmiljenke na bojišču:

Plovdiv, 13. nov.

Kraljeva bolnišnica.

Sestra Adelheid Podlesnik je poslala iz Bulgarije sledeče pismo:

Dragi stariši! Prejmite srčne pozdrave iz daljne Bulgarije. Vojska, to Vam je nekaj strašnega; človek, ki tega sam ne vidi, si ne more niti predstavljati, kaj se vse tukaj godi. Tukaj imamo tri barake, ki so vse prenapolnjene z ranjenci, med tem ko zunaj razsaja zima, sneg in dež. Vsako tretjo noč imam nočno službo in treba je ponoči v blatu, dežju in snegu v temi prehoditi pot iz ene barake v drugo. Silno sem utrujena, a kaj je to s trpljenjem, ki ga morajo prenašati naši ranjenci. Veliko operacij sem že videla, a tako ogromnega števila in kaj takega še ne. Tu kar režejo noge, roke in čistijo možgane v glavi. Nisem mehkega srca, a si moram vendar često brisati solze, ko vse to gledam. Imamo med nami tudi mnogo turških ranjencev, ki so zelo divji. — Enemu izmed njih je naša sestra prevezala ramo in ker ni mogel drugega, jo je ugriznil v roko in ji odgriznil kos mesa. V našo bolnišnico prinašajo ranjence, ki so jim Turki izkopali oči, odrezali ušesa, nos itd. Veliko grovitosti sem slišala od Turkov, a nisem verjela. Sedaj pa vidim, da je vse resnično. Večkrat moramo tudi lakoto trpeti, ker ne dobimo jesti. Svojega življenja nisem gotova; če mi ne preti nevarnost od Turka, mi pa od bolezni, ko se človek tukaj vsled te hitre spremembe mrazu in vročine tako lahko prehladi. Ležim pa med štirimi stenami, narejenimi iz papirja; na eni strani leže ranjenci, na drugi strani imam pa za sosede — mrlič, kar ni prav posebno prijetno. Mnogo bi Vam imela še pisati, a si pridržim za prihodnjico. To Vam pišem v naglici, da veste, kje sem. Bog daj, da pridem kmalu zopet nazaj v domovino. Ostanite zdravi!

Grki.

Zavzetje mesta Florina.

Grški prestolonaslednik je sporočil dne 20. t. m. v Atén, da je na svojem potu proti Bitolju naletel na bežeče Turke, katere so zagnali v beg Srbi pri Bitolju. Tem je zaustavil pot pri Florini. Nastal je boj, v katerem so bili Turki poraženi. Nato so grške čete zasedle Florino. Turkov je bilo v tem boju nad 30.000.

Grki zasedli otok Mitilene (Lesbos).

Iz Carigrada se poroča, da je 21. t. m. dospel grška eskadra pred mesto Mitilene. Poveljnik eskadre je pozval turškega guvernerja, naj se uda. Ta je zahteval dve uri časa za premislek. To-

da Grki so začeli koj izkrcavati vojaštvo. Mala turška posadka se je brez upora umaknila v notranjost otoka.

S tem so Grki gospodarji otoka.

Grki okupirali Chios.

Agencija »Reuter« poroča, da so Grki zasedli tudi otok Chios.

Zarota turških ujetih častnikov.

Grške oblasti v Solunu so zasledile med turškimi častniki-jetniki zaroto, ki stremi za tem, da se spremenijo sedanje razmere. Hoteli so namreč s pomočjo beguncev, ki so se damadan tam javljali organizirati ustaške čete, ki bi motile javni mir. Med temi častniki se nahaja tudi zdravnik Nazim, ki je ostal v Solunu, da zdravi ranjence. Vsled tega so grške oblasti določile, da se bodo vsi turški jetniki odvedli na Grško.

Nesporazumljenje med državami balkanske zveze?

»Südsl. Korr.« javlja, da je nastalo med Grško in drugimi državami balkanske zveze ostro nesporazumljenje. Baže je prišlo pri Seresu med grškimi in bolgarskimi četami do bitke, ker so hoteli Grki zasedeti mesto, ki je bilo že zasedeno od Bolgarov, končno so poveljniki ustavili krvoprelitje, nakar so se umaknili Grki. Potrjena ta vest še ni.

Splošni položaj.

O pogajanjih za premirje ni nobene vesti. Doznaje se, da se nadaljujejo boji pri Čataldži. Ne more se še reči, da bi se bila pogajanja razbila. Ali obojestransko ojačenje pozicij in števila vojaštva daje sklepati, da se pogajajoči deli ne razumejo.

Glede končne rešitve balkanskega vprašanja in vseh iz tega nastalih drugih sporov prevladuje mnenje in je tudi skoro gotovo, da bode odločevala evropska konferenca po končani vojski, katere se bode udeležila tudi balkanska zveza. Evropa noče druge vojske in tako je upravičeno upanje, da se bo rešilo balkansko vprašanje samo za se na način, da bodo vsi zadovoljni.

Politični pregled.

Poslanska zbornica.

V torkovi seji poslanske zbornice se je začelo 2. branje predloge o razredni loteriji. Vlada je predložila 6 mesečni budgetni provizorij. Predsednik se je spomnil veselega dogodka v cesarski hiši. Hrvatskoslovenski klub je vložil interpelacijo zaradi razpusta dalmatinskih občinskih svetov.

Včeraj je zbornica vsprejela v drugem in zadnjem čitanju vladno predlogo glede razredne loterije.

Dalmacija protestuje in slavi balkanske zmage.

V nedeljo se je vršil v Zadru v deželni hiši shod vseh hrvatskih državnih in deželnih poslancev. Za predsednika je bil izvoljen Čingrija, za podpredsednika Prodan. Govorili so: Trumbić, Baljak, Smodlaka in Drinković. Sprejela se je resolucija, v kateri se slave sijajne zmage balkanskih držav in se povdarja, da so vse stranke v Dalmaciji pripravljene braniti domovino pred sistematičnim tlačanjem jugoslovanskega življa v monarhiji ter se izraža nada, da se bodo vsi Jugoslovani te države združili. Po shodu sta se peli hrvatska in srbska himna. Obenem so se vršile izredne seje vseh dalmatinskih občinskih odborov. Manifestacije na ulici so na željo poslancev izostale.

Dvorni obed za delegate.

Minoli teden sta se vršila v Budimpešti običajna dvorna obeda za delegate. V sredo sta se udeležila dvornega obeda tudi slovenska delegata Fon in dr. Korošec, katera je po obedu cesar nagovoril. S Fonom se je cesar

delj časa razgovarjal o goriških razmerah, z dr. Korošcem pa o zadevah štajerskega deželnega zbora.

Podkupljena manifestacija v prilog komisarju Cuvaju.

Ko se je vrnil Cuvaj iz Budimpešte, kjer so mu njegovi dosedanjí protektorji jasno povedali da niso ž njim popolnoma zadovoljni, si je izmislil lepo komedijo, da bi jih prepričal, da je pa ljudstvo ž njim zadovoljno. V to svrhu si je storil napraviti manifestacijo sebi v prilog. Z raznimi grožnjami in obljubami se je posrečilo spraviti kakih 3000 ljudi iz vse Hrvaške in Slavonije v Zagreb, kjer so jih sprejeli Cuvajevi slugi ter peljali pred Cuvajevo palačo. Plačala se jim je pot in hrana in nekateri so dobili celo nagrado. Reklo se jim je, da se morajo udeležiti neke kmetijske razstave. Ko so prišli v Zagreb in izvedeli pravi namen, so se začeli kar zgražati. Cuvaj pa je sprejel med tem deputacije, ki pa niso bile nič kaj navdušene za njega in njegov režim. Velika večina je bila zapeljana in prisiljena k temu koraku.

AVSTRO-SRBSKI SPOR

Rožljanje z orožjem, ki je priklopelo zadnje dni skoro do vrhunca, se je zadnji čas še precej poglelo. Najbolj je rožljalo pač avstrijsko nemško časopisje brez razlike strank. Sekundiralo mu je jako korajžno tudi madžarsko časopisje. Po izmišljenih poročilih tega časopisja je mobilizirala cela Evropa. Rusija je pošiljala svoje vojaštvo na avstrijsko mejo, Francoska zopet svoje na nemško mejo in zdelo se je, kakor da bi vsak hip začeli pokati topovi na vseh straneh.

Zadnji čas pa je postalo hkratu vse vprek bolj miroljubno. Rusija izjavlja, da so popolnoma izmišljene vesti, češ da ima ona sovražne namene proti svojim sosedom. Nemčija ne mobilizira in tega tudi ne bode storila, ker, tako pišejo nemški oficiozni in neoficiozni listi, jo ni volja spuščati se v prelivanje nemške krvi, kjer niso v nevarnosti nemške koristi. Francoska pa je jako mirna, ker se je vsaj za sedaj dogodki na Balkanu posebno ne dotikajo. Isto tako pišejo tudi italijanski listi, do bode italijanska diplomacija sicer podpirala avstrijske zahteve, da pa Italija v ta namen nikakor ne bode intervenirala z orožjem.

Od vseh strani pa se svetuje Avstriji, naj posluša angleškega ministerskega predsednika Asquith-a, ki pravi, naj se počaka do konca balkanske vojne in takrat, ko se bodo delali dotični obračuni, pridejo gotovo v poštev tudi avstrijske opravičene zahteve in ker je tudi srbski minister za zunanje zadeve Pasić izjavil, da bode Srbija svoje zahteve precizirala še-le po končani vojski, so tudi, kakor se zdi, avstrijski diplomatični krogi uvideli, da je tako najbolje in upanje je tudi, kakor je zatrdil srbski zunanji minister Pasić, da se takrat posreči avstro-srbski spor poravnati mirnim potom.

Torej do tu se je šlo zaradi Albanije in pa zaradi ene ali druge luke v Jadranskem morju, katero hočejo Srbi obdržati za-se.

Bila je pa še neka druga zadeva, zaradi katere je avstrijsko nemško časopisje nesramno ščuvalo na vojsko. V Prizrenu je imela namreč Avstrija svojega konzula po imenu Prochazka. Ker ni prejelo avstrijsko zunanje ministerstvo od njega že več časa nobenih poročil, nastale so v časopisju najrazličnejše bajke o tem možu.

Nemško in madžarsko časopisje je hotelo po vsi sili vedeti, da so Srbi tega moža umorili. Uvedla se je preiskava in avstrijsko zunanje ministerstvo je poslalo v Srbijo svojega konzula Edl, da to zadevo preiskuje. Edl je prišel v Skoplje in sporočil je svoji vladi, da je Prochazka živ in da je prišel tudi on te dni k njemu v Skoplje. Še tisto jutro so

dunajski listi à la »Reichspost« priobčili poročila »očividcev«, trdeča, da so Srbi Prochazko umorili, dočim je čez par ur došlo avstrijskemu zunanjemu ministerstvu brzogovorno poročilo od kje poslanega konzula Edla, da je Prochazka živ ter da ga še isti dan pričakuje.

Tako daleč torej sega nesramnost nemškega in madžarskega časopisja brez razlike strank, ki je z vso silo hotelo, da napove Avstrija Srbiji vojsko na podlagi izmišljenih poročil in zaradi enega Prochazke, o katerem prinašajo francoski in drugi listi jako čudne dogodbe, ki ga prikazujejo v jako čudni luči. Kaj je resnica na tem, seveda danes ne vemo, to bode dognala še-le preiskava, ki se je ravnokar pričela.

Naj si bode pa vsemu temu kakor koli, nas veseli le to, da je postalo splošno mednarodno razpoloženje mirnejše in da se smemo nadejati, da se bode dal konečno avstro-srbski spor vendar-le mirnim potom poravnati.

Darovi.

Jubilejni darovi za Slovensko Sirotišče:

V. R. 1 K, Luigi Fogar 5 K, N. N. 2 K, v Oslavju; Anton Pintar 50 v, Alojzij Škerjanec 1 K, Jožef Figl posestnik 2 K, Janez Klanjšček 1 K, Karol Primožič 40 v, Franc Klanjšček 1 K, Jožef Klanjšček 1 K, Anton Šfiligoj 40 v, Nikolaj Pintar 50 v, Anton Mikluš 60 v, Jožef Klanjšček 1 K, Ivan Pavlin 1 K, Ant. Valentinčič 40 v, Jožef Pintar 40 v, Ant. Figl 1 K, Jožef Drufovka 2 K, Anton Koršič 1 K, Anton Sviligoj 40 v, Franc Mikluš 1 K, Jožef Mikluš 1 K, Alojzij Pintar 1 K.

Za Sklad »Slovenskega Sirotišča«:

P. n. gg.: Nekdo za voščilo k imendanu veleč. g. Dr. A. Pavlica 10 kron; G. S. Avče 10 K; Štefan Valentinčič Morsko 40 v; Mihael Koeman 40 vin; Anton Krašček Hum 20 vin; Josip Trpin trgovec 1 K; Jakob Pirih vikar 1 K; N. N. 1 K. Veselo omizje pri pogrnjeni mizi v Vukovi gostilni v Sovodnjah, nabralo v soboto dne 23. t. m. 5 K (ravno toliko za »Šolski Dom«).

Storite svojo dolžnost!

Vse cenjene naročnike, ki še niso plačali, prosimo, naj takoj pošljejo dolžno naročnino!

Domače in razne vesti.

DENAR V HRANILNICAH IN POSOJILNICAH je popolnoma varen tudi v slučaju, da izbruhne vojska. To naznanjamo radi tega, ker begajo nekateri brezvestneži občinstvo, češ, ako izbruhne vojska, ni denar več varen. Občinstvo, ki dviga sedaj denar, ima brez potrebe škodo! Nihče naj se ne da v tem oziru begati. Denar, ki je naložen v posojilnicah, ne more nihče vzeti, niti vojska ne.

Babja neumnost. — Ker se je te dni mnogo govorilo o vojski, so začele lehkoverne ženske dvigati svoje prihranke iz posojilnic. Te ženske mislijo, da imajo posojilnice shranjen denar v kakem »kasonu« in da sovražniki odnesejo kason in denar, če nastane vojna. Posojilnice nimajo denarja v kaki shrambi, temveč ga varno razposojujejo na zemljišča. Če je bila posojilnica varna, predno je začela vojska, ostane varna tudi med vojsko in po vojski. Privatne lastnine se ne dotakne noben sovražnik. Vsak strah v tem oziru je neopravičen. Neopravičen je pa tudi strah, da bo vojna. Vojne ne bo, ker je medna-

rodni položaj postal prav ugoden. — Tudi v Gorici so začeli nekateri ljudje dvigati vloge. Nekateri so že tudi plačali za svojo neumnost. Znan nam je slučaj, da je nekdo dvignil svoj denar po drugi osebi. Ta oseba je prinesla vlagateljju le glavnico, a obresti je pridržala za se, češ da posojilnica vsled vojske ne plačuje obresti. Sleparije nevednih ljudi bodo zdaj na dnevnem redu. Razumniki, poučite ljudstvo!

»Sočine« laži. Mogoče se naši čitatelji še spominjajo ostudnih napadov na č. patra Bonaventuro Saveca iz svetokriškega samostana, ki so bili priobčeni v »Soči«. Vse mu je izrekla, samo dobrega nič č. pater Bonaventura je delj časa prenašal to sramotenje. Ko pa je bilo tega že preveč, je naperil tožbo proti »Soči« in »Primorecu«. Obravnava se je imela vršiti minule dni. »Soča« se je zbala obsodbe, plačala sodniške stroške in v torek dne 26. t. m. je prinesla na prvem mestu tole:

»Izjava.

Fodpisano uredništvo obžaluje, da se je v listih »Soča« (z dne 21. V. 1912) in »Primorec« (z dne 24. V. 1912) priobčil članek »Mladeniška Marijina družba«, ki je žaljive vsebine za osebnost čast. preč. g. P. Bonaventura Saveca, preklicuje vse one žalitve in izjavlja, da ne more preč. g. B. Saveca nič nečastnega ali nepoštenega očitati.

V Gorici, dne 26. novembra 1912.

Uredništvo »Soče« in »Primorec«.

Tako torej se je udarila »Soča« samo po zobeh in javno priznala, da je bilo vse zlagano, kar je pisala o č. patru Bonaventuri.

Volitve v trgovinsko in obrtno zbornico v Gorici so razpisane. Volilni imeniki so razpoloženi od 20. novembra do 3. decembra t. l. V tem času poteče tudi reklamacijski rok.

Zaradi špijonaže je červinjansko orožništvo prepeljalo v tuk. sodnijske zapore Bernarda Steinmetz iz S. Windela. Steinmetz zatrjuje, da je doktor filozofije.

Aretirani lastnik hotela. V Gradežu so zaprli solastnika hotela »Lido« Oktavija Quarantotto, ker ga sumijo, da je sam provzročil požar hotela.

Prepovedano je v okrožju goriškega okr. glavarstva iz ozirov javnega reda kupovati in prodajati potovalne golobe (Brieftauben). Pri komur se najteje ti golobi, se ga bo kaznovalo od 2 do 200 K globe ali od 6 ur do 14 dni zapore.

Boljši razvoj vrtnarstva bi doprinesel k gmotni povzdigi vseh naših krajev. Kakor povsodi je tudi za razvoj vrtnarstva mogoče doseči povoljne vspehe le s združenimi močmi; zato se je osnovalo podjetje, v katerem je na dosti različne načine dana priložnost za sodelovanje in vsi prijatelji vrtnarstva ter sploh vsi prijatelji narave naj se blagovolijo priglasiti na naslov: »Goiškova Vrtnarska šola« v Kranju, da zamoremo potem skupno pričeti našo nalogo v popolnem prepričanju, da delamo za svoj in svojega bližnjega blagor.

Železniški mostovi in železniški predori v obsegu goriške posadke po vojaštvu zastraženi. Goriško c. kr. okrajno glavarstvo naznanja.

Daje se v splošno znanje, da so od danes naprej po noči po vojaštvu zastražene in z vojaškimi stražami z nabitimi puškami zavarovane vse važne železniške zgradbe, katere leže v okrožju goriške posadke, in sicer **predora in galeriji v šoski dolini, južno od Sv. Ahaca, solkanski most, prehod pod železnico na severnem koncu državnega kolodvora, predor kostanjeviški in most južne železnice pri Podgori.**

Po teh zgradbah muditi se smejo edino le železniški uslužbenci.

Prehod preko železniškega mosta pri Podgori je prepovedan.

Vojaške straže imajo ukaz, da streljajo na vsakega, ki se ne ustavi na prvi poziv ali ki bi se na sumljiv način vedel okoli omenjenih naprav.

Imenik porotnikov, izžrebanih za IV. zasedanje porotniških obravnav: Pagnacco Ivan, Culot Ivan oba iz Gorice, Movia Valentin Gradišče, Bratina Franc Dol-Otlica, Fabris Ivan p. Sebast. Krmin, Rubbia Ivan Gorica, Malacrea Josip Červinjan, Božič Ignacij Klavže, Perissutti Pavel Gorica, Coccani Arrigo Strassoldo, Juretič Anton, Uršič Anton oba iz Kobarida, Kuhn bar. Maksimilijan Muscoli, Šfiligoj Franc pok. Jos. Drnovk Biljana, Bertos Peter Gorica, Moschitz Artur od Ludv. Tržič, Batič Franc Sv. Križ, Kodermac Ivan Volčjadraga, Mikuž Anton Sv. Lucija, Molar Josip Štandrež, Baselli bar. Hugo Marjan, Budigoj Avgust p. Petra Dolenje, Zorzon Cezar Bračan, Bregant Štefan Podgora, Samokec Anton Šempas, Špehonja Josip Homec (Sedlo), Gorjup Franc Predmost (Kanal), Kregau Franc mlajši Ročinj, Scalettari Alojzij Gorica, Kuštrin Ivan Rakovec, Mervic Josip Sv. Peter, Pascoli Albin p. Val. Muscoli, Cocceancig Miha, Bračan, Dobida Karol, Jakončič Anton in Mrach Klement vsi trije iz Gorice.

Nadomestni porotniki: Verzeznassi Alfred, Zadel Josip, Ferloglia Karol, Demarchi Ernest, Culot Dominik, Vinetti Ferruccio, Joos Serafin, Felderbaum Ivan, Devetak Štefan vsi iz Gorice.

Umrl je v Ljubljani profesor Franc Grožen, znan zemljepisec, ki je med drugim obdelal v zbirki »Slovenske zemlje« kranjsko deželo. Pokojnik je bil vnet planinec; po njem je imenovana planinska kočica na Črni prsti.

Slovensko-nemški — nemško-slovenski slovarček. Ker nam je dozdaj manjkal pripraven slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček, se je odločila tiskarna Družbe sv. Mohorja, da ga ona izda. Letos je izšel »Slovenisches Sprach-und Uebungsbuch« v novi izdaji in v tej knjigi slovarček. Pridejan je tudi seznam osebnih in zemljepisnih imen, tako da ima slovarček dosti nad 12.000 slovenskih in nemških izrazov. Da pa v kljub precejšnjemu obsegu (416 strani) knjizica ne bo preveč debela, je tiskarna oskrbela primeren papir in tanko, a jako trpežno vez. Služila bo tudi slovenskim dijakom, zlasti ob meji. Tržna cena slovarčka znaša v prt vezan K 2.40. Založila tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Samoumor turške princezinje. Turški porazi so tako uplivali na turško princezinjo Zeki v Aba Čeiri v Anatoliji, da je zapovedala slugam, naj ji v palači napravijo veliko gromado. Princezinja je gromado zažgala in se vrgla v ogenj, v katerem je zgorela. Princezinja je bila poročena z nekim turškim častnikom.

Demonstracije v kinematografu. V Zemunu je predstavljal kinematograf slike z balkanskih bojišč. To je ljudstvo tako navdušilo, da je pričelo burno pleskati. Nekateri navzoči častniki pa so pričeli žvižgati. Nastal je spopad, pri katerem je morala intervenirati policija.

V Belgradu se boje avstrijskih špijonov. V Belgradu so zaprli sladničarja Ivana Reiserja, ker sumijo, da špijonira za Avstrijo.

K umoru španskega ministerskega predsednika Canalejasa se še poročata: Canalejaseva vdova je z otroki dobila pokojnino in plemstvo. Preiskava trupla morilca anarhista, ki se je po umoru sam usmrtil, je dognala, da je bil morilec zelo degeneriran človek. Med drugimi so našli, da so bili njegovi možgani polovico lažji kot bi imeli biti pri normalnem človeku. Policija je aretirala več anarhistov, ki so v zvezi z umorom

Cesarski dar. Cesar je podaril abesinskemu prestolonasledniku v Afriki v zahvalo za podarjenega leva nekaj zlatih sulic in pa en gorski top z vso strelno pripravo. Razun tega ga je odlikoval še z velikim križem Leopoldovega reda. Abesinski minister zunanjih zadev in pa trgovinski minister sta dobila veliki križ Franc. Jožefovega reda.

Prevzetni ameriški milijonarji. Novo-vojarski časniki poročajo o neki zabavi, ki so jo priredili novo-vojarski milijonarji obojega spola. Pri tem se je priredil banket za osem kitajskih psov jerebičarjev. Psi so dobili osem raznovrstnih jedi. Obed za vsakega psa je stal 480 K. Tako počenjanje je naravnost v zasmeh ubogemu ljudstvu, katerega je v New-Yorku na stotisoče, ki premore komaj toliko, da se nasiti enkrat na dan.

Mestne novice.

Smrtna kosa. Ko je šel list v stroj smo izvedeli pretužno vest, da je g. cesarski svetnik Fran Vodopivec umrl danes predpoludne po kratki bolezn. Pogreb bude v soboto ob 2. uri popoldne. Truplo prepeljejo v Štandrez. Za danes toliko.

Tečaj za cerkveno umetnost. V četrtek se je ob navzočnosti našega prevzvišenega nadškofa zaključil tečaj za cerkveno umetnost, ki se je vršil štiri dni v Gorici. Že zadnjič smo omenili nekatera predavanja. V sredo je govoril jako zanimivo prof. dr. Svoboda z Dunaja, ki je obdelal arhitekturo in ornamentiko z ozirom na to, kaj je v cerkvi dopustno, kaj ne. Njegov govor je vseboval nekatere programatične vodilne misli, ki so vse veljave uredne. Iz njegovih besed pa je bilo tudi posneti, da je dandanes težko izhajati z umetniki. Malokateri ima kaj smisla in znanja o krščanskih stvarih in tako se zgodi dostikrat, da arhitekt napravi stvari, ki spadajo v teater pa ne v cerkev. To je pač znak časa. Vendar počasi bo morda šlo. Cerkev je vedno bila gojiteljica umetnosti in vse historične sloge je takorekoč ona vzgojila do take umetniške višine kot jo občudujemo danes. Tudi moderna šola se bo morda dala vzgojiti, ker popolnoma brez idej tudi moderni umetniki niso. Zanimive in podučne so bile tudi besede konservatorja Gmirs in dr. Dregerja, četudi sta se oba omejila bolj na specialne stroke. — Jako splošno je zasnoval svoje predavanje dr. Mantuani. Govoril je o popravljanju starih cerkva in cerkvenih umetnim. Tu se greši »intra muros et extra«. Malo smisla za umetnost, včasih bi lahko rekli za umetniško priprostost, popolnoma zadostuje. Nekateri se žalibog ne brigajo skoro nič za vse to, drugi pa so strahovito učeni, ki vse »restavrira« in »popravljajo«, kjer ni treba. Aurea mediocritas! Prelat Drexler je v istem smislu razlagal celo vrsto slik naših domačih cerkva in tako pokazal in tudi dokazal, da je pri nas umetnosti dovolj, da naša dežela ni revna, kar se tiče te strani našega javnega življenja. — Sploh so se gg. govorniki potrudili, da so podali od dobrega svojim slušateljem najboljše. Ako se bodo vsi preč. gg. udeleženci skušali vsaj po svojih močeh ravnati se po danih navodilih, je upanje, da nam prihodnji rodovi ne bodo lahko očitali nevednosti in barbarizma glede naših umetniških spomenikov. Cerkev je bila prva, ki je povzdignila svoj glas v varstvo umetniških starin, naj je tudi v prihodnje nikdar ne zadene očitnik, da se ni ravnala po navodilih svojih poglavarjev in pastirjev. V to pomagaj Bog!

m Občni zbor Cecilijanskega društva se je vršil danes z običajnimi slovesnostmi. Petje v cerkvi sv. Ignacija je bilo izborno. Čast g. župniku Kokosarju, ki se veliko trudi in veliko žrtvuje za cerkveno petje.

m Prodajalne v mestu Gorica smejo biti vse nedelje od 1. do 22. decembra t. l. odprte.

m Odprti lekarni. Od 1. do 8. decembra bodete imeli ponočno službo lekarni: Cristofolletti-Kürner.

m V tukajšnji bolnišnico usmiljenih bratov so prepeljali 12-letnega dečka Ivana Bajt iz Loga, ki si je zlomil desno nogo pri padcu z drevesa.

36-letni Alojzij Gregorčič iz Braniče si je zlomil levo nogo pri nekem padcu. Nahaja se v tuk. bolnišnici.

Psa je ubil redar Tiberio nekje v Podturnom. Pes je namreč ležal pred hišo št. 19 v ulici Scuola Agraria in ni nikogar pustil v hišo. Kdor se je približal hiši, je bil v nevarnosti, da se pes zažene vanj. Prišel je redar Tiberio, ki je ustrelil na psa, misleč, da je pes stekel, a ga je le ranil tako da je pes mogel še ubežati. Redar ga je zasledoval in ga konečno našel izkrvavelega na nekem polju. Izvedelo se je, da je lastnik psa Marij Gasser sladničar v Trziču, ki pa je izjavil, da pes ni stekel, marveč da ima navado napadati tuje osebe.

Mesto vratarja je prosto v centralnem semenišču v Gorici. Prosilci, ki naj se zglasijo pri predstojništvu, morajo biti krojači. Želi se znanje obeh deželnih jezikov.

m Porotno zasédanje. Koncem decembra t. l. se bode vršilo pred tuk. porotnim sodiščem zadnje letošnje zasedanje. Vršila se bode razprava proti nekemu starecu iz Beljana zaradi posilstva. Nadaljevala se bode potem razprava proti glavnemu uredniku lista »Il Socialista Friulano«, Callini, zaradi razžaljenja časti. Sodi se, da se boče končala tudi zadeva Velicogne, ki je bil glavni porotnik pri procesu »Banke Popolare« in katerega je Alfred Lenassi zatožil za razžaljenje časti.

Iz goriške okolice.

ŠMARTNO. — Posojilnica in hranilnica v Šmartnem, registrovana z drugo z neomejeno zavezo, bo imela svoj redni občni zbor dne 15. dec. po popoldanski skužbi božji v župnišču. Dnevni red: 1. Sklep računov za leto 1911. 2. Volitev odbora. 3. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

g Vojaška straža na solkanskem mostu je ustrelila minolo noč na nekega človeka, ki se ni ustavljal na prvi klic in se sumljivo vedel tam okolo. Po strelu pa je oseba zbežala.

g Požar v Biljah. Minolo soboto okolo 8. ure zvečer je izbruhnil v hlevu in seniku posestnika Jožefa Fornazariča v Biljah požar. Hlev in senik se pogorela do tal. Žival so še o pravem času rešili. V nevarnosti so bile tudi bližnje hiše, ker je pihala močna burja. Škoda je velika, posebno pa ker Fornazarič ni bil zavarovan. Kako je nastal požar, se ne ve.

g Trtna afera v Oseku. V ponedeljek se je vršila pred goriškim okrožnim kot kazenskim sodiščem kazenska obravnava proti 19-letnemu Leopoldu Toplikar in 31-letnemu Antonu Ličen — oba iz Oseka —, ker sta porezala v zlobnem namenu nekaterim posestnikom nekaj trt. Obsojena sta bila in sicer Toplikar na štiri mesece in Ličen na dva mesca težke ječe.

g Števerjan. Občinsko starešinstvo je dovolilo 100 K za Jugoslovanski rdeči križ. Nabirajo se še milodari med občinarji. V Števerjanu se je nabralo do sedaj 120 K. Natančnejše v prihodnji številki.

Iz ajdovskega okraja.

Poroka. Dne 20. t. m. se je poročil v Rihemberku g. Fran Arh, predstojnik davčnega urada v Mokronogu, z g.čno

Kristo Štrancar, sestro rihemberškega g. župnika. Poročil ju je preč. g. župnik Štrancar. Obilo sreče!

Mrtvega v zapuščenem vinogradu so našli dne 19. t. m. med Vel. Žabljami in Vrtovcami 60-letnega Filipa Vrtovec iz Šmarji. Sodi se, da je bil ondi mrtev 8 dni, a ga nikdo ni pogrešal.

Iz tolminskega okraja.

g Volarje. Žalostno je videti, kako se naši krčmarji ne držijo policijske ure. Ob nedeljah in praznikih so krčme odprte tudi do drugega dne zjutraj. Krčmarji trpijo, da zapravljajo mladeniči in moške - gospodarji - v je v trdnj prislužene denarje v njih krčmah, menneči, da jih morajo ravno k njim znositi. Ali tega ne vidijo občinski zastopniki? Pa tudi orožništvo bi se lahko kakikrat preprečalo, ali se drže krčmarji policijske ure! To ne sme tako dalje.

t Poroka. — Pri Sv. Luciji se poroči dne 30. t. m. gospod c. kr. deželnosodni svetovalec in okrajni sodnik kanalski Matija Fabijan z gospodično Ljudmilo Gerželjevo, bivšo učiteljico. Obilo sreče!

t Iz grahovske občine. Deželni stavbeni urad je na posebno priporočilo okr. glavarstva v Tolminu zagotovil, da napravi v prihodnji pomladi načrt za cesto Koritnica-Nemški Rut-Grant kljub temu, da je že pričel z drugimi deli. Pred dvema leti se je tudi pričelo delati iz Zakojice proti Hudajužni, ali sedaj je vse zaspalo.

Pri zadnjih obč. volitvah niso Zakojčani dobili nikakega obč. zastopnika, akoravno plačujejo 400 K zemlj. davka. Nerazumno je, zakaj so tako prezirani — ali so mogoče sami kaj krivi na tem?

t Iz grahovske občine. C. kr. poljedelsko ministerstvo je 15. okt. t. l. potrdilo načrt za nov vodovod v Nemškem Rutu, izdelan po c. kr. melioracijskem uradu v Trstu, in dovolilo 40% podporo v znesku K 6180 s pogojem, da dovoli tudi dežela primerno podporo in da se prične delo vže l. 1913. Polovica podpore se izplača pri začetku dela druga polovica pa po končanem delu.

Ta vodovod je nujno potreben, ker je večkrat in v najhujšem času približno 54 hiš brez vode. Delo se bode v kratkem razpisalo.

t Grahovo. Račune obč. grahovske za l. 1911 je deželni odbor odobril brez opazk. Da se deloma pokrije dolg v davčni občini Kneža, se je stavila v proračun za l. 1913 primerna svota za pokritje dolga. Omeniti je tudi, da se je užitnina na vino zelo znižala, odkar je vino podražilo po krčmah na 96 vin. liter. — Pred Bukovskim predorom začela se je delati stavba, v kateri se napravi stroj, ki bode iz predora gonil slab zrak in dim. Pravijo, da bode to delo stalo pol milijona kron. Delo je prevzela tvrdka, ki je širila tudi železniško postajo na Grahovem. Pri tem delu je nastavljenih tudi nekaj laških polentarjev. — Ta Bukovski predor je delal pri gradnji velike ovire. Stal je par milijonov kron več kakor je bilo proračunjeno, a še sedaj ni gotovo, da se ga ne prezida, ker je celi hrib sama mehčava. Visoka tehnika se ni pustila preplašiti tega dela, ako tudi je stala milijone več, samo da ni bilo treba odkupiti Humarjeve hiše, ki stoji tik ob železnici. Nimamo pa nič proti temu, da se zazida še kakšen milijon v baški dolini, ker drugega prometa tako ni tukaj.

t Tovarnarjev sin A. Križnič v Klavžah, pravijo, da je pobegnil v Ameriko. Res smo, da pri nas ne more obstati nobeden domač podjetnik. Tovarna pride sedaj najbrže v roke kake tuje akcijske družbe.

t Stržišče. Pogorelci na Kalu pri Stržiščih so prejeli 600 kron državne podpore.

t Hudajužna. Pretečeni teden je bil domač delavec, ki je šel po cesti iz Hudajužne proti Podbrdu, napaden od dveh mladeničev, ki sta nemško govorila. Napadenec se jima je strgal iz rok ter ušel. Za njim so padli 3 streli iz samokresa, k sreči ga ni nobeden zadel.

Iz komenskega okraja.

km Komen. Dopisnik »Soče« mlati v farovžu prazno slamo. Če misli, da ne zna nobeden občan pisati, je to najbolj sramotno zanj. Ali misli dopisnik, da žrtvujemo toliko za šole, zato da se bodo naučili »Sočini« dopisniki blatiti poštene občane. Kar se pa nove šole tiče sledeče: Večina je sklenila, manjšina je vložila rekurz — torej naj dopisnik potrpi, dokler ne bodo gospodje na višem mestu ukrenili svoje

km Komen. Jablanski bikorejec preti s tožbo zaradi bikov, ki so mu bili odvzeti. No, mož naj se le pomiri. Biko bodo od sedaj snazili v Komnu gospodje z visokimi cilindri.

km Sveto. Pri nas je še kakih 250 hl belega vina na prodaj.

km Pliskovica. Nikdo ni sporočil »Prim. Listu«, kaj se je pripetilo dne 27. m. m. pri nas. Omenjeno noč so se naši liberalci vračali iz svoje gostilne domov. Po poti pa je prišlo do pretepa, v katerem je črevljar Anton Žerjal zabol edinemu sinu Jožefa Bandelj h. št. 20 nož v trebuh. Bandelja so prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer je naslednji dan umrl. Morilca so pa spravili pod ključ. — To je v kratkih letih že drugi umor v naši občini. Krivo je temu največ dejstvo, da se nikdo neče držati policijske ure. Sedaj pa je novi župan zapovedal, naj se strogo gleda na policijsko uro. (Po toči... kaj ne?! Ur.)

Pa tudi drugi bi bilo marsikaj za urediti. Posebno v. pred in pri cerkvi ob nedeljah in praznikih. Taki ljudje, ki trdijo, da ni Boga, naj ne hodijo v cerkev ali v nje bližino motit pobožno ljudstvo, marveč naj lepo ostanejo kjer hočejo. Če pa je Bog, naj se obnašajo, kot se spodobi pred Bogom. Nauki, ki jih prinašajo naši ljudje iz Trsta in Nabrežine že kažejo svoje sadove pri fantih, deketih in tudi pri nekaterih zakonskih. To mora enkrat nehati, in če se bodo še mnogi jokali. Občinar.

Iz korminskega okraja.

kr Fojana. Dne 11. novembra t. l. je preteklo 30 let, odkar poučujejo v Fojani redni učitelji. Prvi je bil Josip Semolič, sedaj v pokoju v Gorici. On je podučeval v Fojani od 11. nov. 1882. l. pa do meseca nov. 1883. l. Na lastno prošnjo je bil premeščen v Mirnik. Za njim je prišel abs. učiteljski kandidat Josip Ivančič, ki je služboval do meseca oktobra l. 1885. Preselil se je v Kamno na Tolminskem, kjer je tudi umrl. Radi pomanjkanja učiteljev ni bilo v Fojani šole do 1. junija 1886. l. S 1. junijem 1886. l. pa je nastopil to službo, kot prov. učitelj voditelj Fortunat Korošec, kateri še dandanes tu učiteljuje in je poprej služboval v Kozani. V teh 30 letih so službovali v Fojani sledeči g. vikarji ob enem kateheti in sicer: preč. g. Vinko Tomanin, pokojni Franc Pavletič in sedaj službujoči g. Janez Spitzer. Kot deželni šolski nadzorniki pa so nadzorovali šole v Fojani dne 29. julija 1889. l. blag. g. Anton Klodič, viitez Sabladoski in leta 1905. 5. aprila pa letos umrli g. šolski svetnik Štefan Križnič.

ODLIKOVANA PEKARNA

JAKIN

Gorica, via Formica

» Priporočila za odjemanje raznega peciva navadnega in najfinjšega. Pecivo je najboljšje. Priporočam se cenj. odjemalcem za obilen poset. S spoštovanjem E. Jakin

Za zimsko sezono

so došle zadnje novosti za
ženske in moške obleke. - -

Preproge, zavese, koce (odeje)
itd. itd. itd.

Manufakturna trgovina

Teod. Hribar

v GORICI, ul. Giosuè Carducci št. 6 (prej Gosposka ulica).

Koledar za duhovščino.

- Ut in Dir. — Off. II. cat. — NB. In Off. Ss. II. cat., Vers. ad Matut. dicunt. ut per annum, non vero ut, tempore Adventus. — Vesp. fer. 2., a cap. de seq. com. praec. et fer. Ant. ppr. Vrs. Rorate, Or. Dom. praec. (et sic respect. per Hebd.) Compl. fer. 2.
- Ut in Dir. — Off. II. cat. — Vesp. fer. 3. a cap. de Festo, com. seq., Ant. O Doctōr, (in qua, sicut in Orat. non omitt. praedicat. Chrysolog) et fer. — Compl. fer. 3.
- Ud in Dir. Off. II. Cat. Lect. I. u. scr. o., — Vesp. fer. 4., a Cap. de seq. nur. supr. Com. praec., fer. et S. Sabbae Ab. C., Ant. ex Laud., Vrs. Os justi Or. Intercessio. — Compl. fer. 4.
- Ut in Dir. — Off. II. Cat. — Vesp. fer. 5. a Cap. de seq. Com. praec. et fer. Compl. fer. 5.
- Ut in Dir. Off. II. Cat. Vesp. fer. 6. a Cap. de seq., nur. supr., Aut. O Doctor. Com. praec. et fer. — Compl. fer. 6.
- Ut in Dir. — Off. II. Cat. — Lect. I. n. scr. o., — Miss. ut in Dir. v. el. Miss. de Vigil. (C. Viol.) sine Gl. sine Cr. 2. or. S. Ambrosii, 3. fer. Praef. Com. Ult. Ev. S. Joan. — Vesp. ut in Dir. — Compl. Dom.
- Ut in Dir. — Off. I. Cat. — Vesp. ut in Dir. — Compl. Dom.

Loterijske števalke.

Dunaj 77, 81, 2, 43, 59
Gradec 14, 53, 74, 30, 72

Odlikovana pekarija
in sladničarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega
peciva, torte, kolače za birmanoe
in poroke, pince itd. Prodaja
različna fina vina in likerje na
drobno ali orig. buteljkah. Pri-
poroča se sl. občinstvu. Cene
jako nizke.

Prva slovenska trgovina z jedil-
nim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI

Gosposka ulica šte. 25

priporoča slavnemu občinstvu v
mestu in na deželi svojo veliko
trgovino raznega jedilnega in ko-
lonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba
točna in solidna. Na željo odje-
malcev v mestu se blago do-
stavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Podpisani naznanjam, da sem pre-
selil svojo krojačnico iz ulice sv. Anto-
na št. 7 v ulico Sv. Ivana šte. 6., nad
gostilno pri »Črnem Orlu«. Vhod je tudi
v Gosposki ulici št. 7.

S spoštovanjem

JOSIP SMET,
krojač.

Strojepisec, zmožen deželnih jezi-
kov, priporoča se na upravništvo tega
lista.

Vsi ki ste skrbni možje in očetje!

All hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za pri-
hodnost svojih otrok? Potem pišite
»Slovenski Straži« v Ljubljani po knji-
žico gosp. župniku HASEJA o ljudskem
zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje
popolnoma zastonj.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za
obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra

Antona Krušič, Gorica
Tekališče Franca Josipa št. 39 all pa
na Tržaški ulici št. 16.

Se priporočam velečastitim duhovnikom in
drugim cenj. odjemalcem v mestu in na deželi,
ker izdelujem vsakovrstne obleke od najfinejše
vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak
letni čas.

Uzorci na raspolago.

Dalaonica cerkvenih posod in cerkvenega
orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica šte. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delav-
nico cerkvenega orodja in cerkvenih posod,
svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsa-
kem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in
prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franko. —

Očala vsake vrste natančno po zdravniških pred-
pisih in brez, kakor tudi tlakomere, toplo-
mere, kompase, različne mere za vino, mleko in
žganje itd. Vse po najnižjih cenah pi trvdki

Aleksander Ambrožič,

urar in trgovec z zlatino in srebrnino in optič-
nimi predmeti.

GORICA, GOSPOSKA ULICA št. 16.
(Prej Korso Verdi 26.)

JOSIP TERPIN

naslednik Antona Potatzky

v Gorici na sredi Raštela šte. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovanje nürnberškega in
drobnega blaga, ter tkanin, preje
in nitij.

Potrebščine za pisarne, kadilce in
popotnike. Najboljše šivanke in ši-
valne stroje; potrebščine za krojače in
črevljarje. — Sveinjice, rožni venci
in mašne knjige.

Hišna obuvala za zimске
in letne čase.

Raznovrste semena, trave in detelje.

Najboljše preskrbljena zaloga za kra-
marje, krošnjarje, prodajalce po sej-
mih in trgih na deželi.

P. n. g. pričakujem obilnih odjemalcev.

Prave

Čebelno - voščene sveče

in sveče za pogrebe po nizki ceni in olje za večno luč.

MED

za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani

J. Kopač, svečar v Gorici.

„CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hranilne vloge po 4½%. Daje članom poso-
jila na vknjižbo po 5¼%, na menice po 6%, na me-
sečno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih
100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama.
Zadružni urad je v lastni hiši **Corso Glus. Verdi**
št. 32, I. nad. — Uradne ure vsak dan razun nedelj
in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

ODBOR.

Velika izbora čevljev

za moške, ženske in otroke

J. Drufovka-Gorica

Gosposka ul. 3, nasproti Monta.

C. kr. priv. kroji

Strokovna krojačnica za izdelovanje oblek vsakega stanu, po najnovešem kroju.
Največja zaloga blaga in gotovih oblek.
Podpisani priporoča sl. občinstvu, da si ogleda svojo bogato zalogo. Prepriča
naj se vsakdo sam, da vdobi edino v moji trgovini dobro in najceneje blago na meter,
kakor tudi gotove obleke za gospode, dečke in otroke.

M. POVERAJ

Gorica — Travnik št. 5 — Gorica

J. MEDVED

GORICA

priporoča najtoplejše svoje obširno podjetje
zgotovljenih oblekah, čevljev in klobukih. —
Princip trgovine: Stroga solidnost, stalne cene.

VIKTOR TOFFOLI -- GORICA

prva zaloga oljkovega olja

Via Teatro 16. — Via Seminario 10.

Oljkino olje, pripeljano naravnost iz Istre, Dalmacije, Valone, Bari, Lucca, Pizze, Oneglia.

Cene so sledeče:

Jedilno olje	1/2 litra	vinarjev	52	1	1.04
Namizno olje	1/2	"	56	"	1.12
Istrsko-oljkino olje	1/2	"	60	"	1.20
Valona	1/2	"	64	"	1.28
Bari	1/2	"	70	"	1.40
Oneglia	1/2	"	80	"	1.60
Lucca, Pizze	1/2	"	1-	"	2.-

Sprejema naročila ter pošilja franko na dom, kakor tudi na dežele in izven države

Najboljše stroje
za rezanje mesa,
izdelovanje klobas.

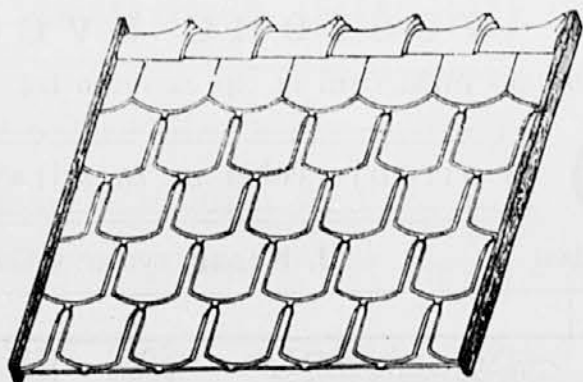

Peči, štedilnike,
velike kotle in vse
v železno stroko
spadajoče predmete.

Le pri naši trvdki

Pinter & Lenard

trgovina z železino
GORICA, Raštelj 7-9.

Patentirani strešniki „Ancora“.

napravi na navednih gladkih strešnikih (Flachziegel) se doseže perfektno zvezo cele strehe. S patentiranimi „Ancora“, strešniki pokrite strehe nudijo večjo varnost in trdnost kot vsaka druga vrsta strešnikov. Estetičen utis! Cene jako primerne! Priporočljivo za nove strehe ali pa za zamenjavo starih streh tudi za bolj lahko strešino! M M

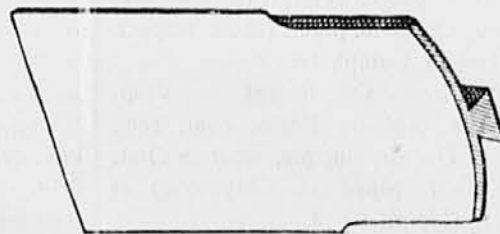
Najboljša priporočila!

Izključno zastopstvo za goriški, tolimski in vipavski okraj ter za Krás:

O. Zajec Gorica,
Gosposka ul. 7.
TELEFON 107.

Kolumbovo jajce za pokrivanje streh!

Potom ženjalne iznajdbe, ki se jo

TVRDKA O. ZAJEC

trgovina z železjem v Gorici

v hiši „Goriške ljudske posojilnice“ (prej krojaška zadruga).

Priporoča bogato zalogo železa, pločevine vsakovrstnega kovanja za pohištvo in stavbeno mizarsko, kovaško, kleparsko, klesarsko orodje, straniščne naprave in upeljave, strešna okna, traverze, cement, svinčene in železne cevi in pumpe, žico, žična ograja, razno kmetijsko orodje, štedilnike, peči, kuhinska in hišna oprava.

Postrežba točna, domača in cene konkurenčne.

Prosimo sahtevati listke blagajne radi kontrole.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se toplo priporoča slavnemu občinstvu, v mestu in na deželi

IGNACIJ MALI

čevljarji mojster

Gorica, Via Morelli št. 6, Gorica.

Zaloga galoš in gamaš.

Izvršujejo se tudi popravila istih. V delavnici se izdelujejo najfinejši in najtrdnjejši izdelki.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

MIHAEL TURK

GORICA na Kornu št. 6, GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo BRIVNICO. Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmernih cenah.

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v Gorici **Gospodska ulica št. 1** se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmernih cenah. Prevzema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

Frane Novak,

Gospodska ulica, št. 1.

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mizarsko in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gosposka ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izbér raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal, slik, stolov in vsega, kar spada h hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se toplo priporočam

ANTON BREŠČAK.

Sukno
za moške in volneno za ženske obleke, zadnje mode razpošilja najceneje Jugoslov. razpošiljalna

R. Stermecki v Celju št. 304

„Vzorci in cenik čez 1000 stvari — z slikami poštne prosto“.

Domača tvrdka

Ivančič & Kurinčič

GORICA

Gosposka ul. 11. (sedaj G. Carducci.)

se priporoča pri nakupu

Jesenskega in zimskega blaga za ženske in moške obleke

Pozor!

Velika izbéra vseh potrebščin za ženske in moške obleke, kakor vse potrebščine za šivilje in krojače.

Dežniki v veliki izbéri.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici, TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

JOSIP CULOT

v Raštelju št. 2—25 v Gorici.

Velika zaloga vsakovrstnih igrač, o kraskov za božično drevesce in punčk za igrače.

Razpela iz kovine in lesa, rožni venci, podobice, rokavice iz volne in sukna, moške in ženske nogovnice, čevlje in kape za zimsko sezono; zaloga drobnarije za kramarje na drobnoin debelo, kipi, in svetniki iz porcelana, kovčki, pipe, ustniki cevi itd. itd. itd.

Slovenska mesnica

ulica Treh Kraljev 16

(Via Tre Re 16) pri kavarni Dogana

Podpisani priporočam slavnemu občinstvu svojo mesnico prve vrste. — Velika izbéra jančjega, telečjega in govejega mesa in svinjine in na izbero usakovrste divjaščine. Cene zmerne brez konkurence. Pričakujem obilo odjemalcev. Na željo odjemalcev se dostavlja meso na dom. Se spoštovanjem

Andrej Frandolič.

mesar.

Trgovina z usnjem

Kapucinska ulica št. 2 „pri Lizi“.

Ker se za obutev mnogo denarja potrosi, priporočam podpisani slavnemu občinstvu v mestu in na deželi nakupiti usnje, nadplate in podplate od najboljših strojarn, s katerimi jaz lahko po zmernih cenah postrežem z vsemi čevljarškimi potrebščinami. — V zalogi imam tudi za uprego živali, vajeti, jermene (čelvestre goži, uzde in štrange). — Priporočam se slavnemu občinstvu za obilen poset.

JOSIP MARUŠIČ trgovec.

Alojzij Gril, mizarski mojster

v št. Andrežu pri Gorici št. 81

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo dobro urejeno mizarsko delavnico in zalogo pohištva. Kdor želi kupiti po ceni, naj se obrne do te tvrdke. Sprejme tudi naročila po vzorcih. Plačevanje se dovoljuje tudi na obroke.

Vino, motno, zavreto se popravi kakor vino, tudi odvzame se prevelika množina kisline vinskemu moštu ali vinu. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pové upravništvo „Primorskega Lista“ Semeniška ulica 16, II. nadstropje.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

OLIO di FEGATO DI MERLUZZO PRIMA PESCA

Trskino (klofšjevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomerne barve po K 1-40, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času s gotovostjo vse kostne bolezni, Hlezni otroki, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preliče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim oč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

V GORICI

Dalniška glavica K 8.000.000.

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.